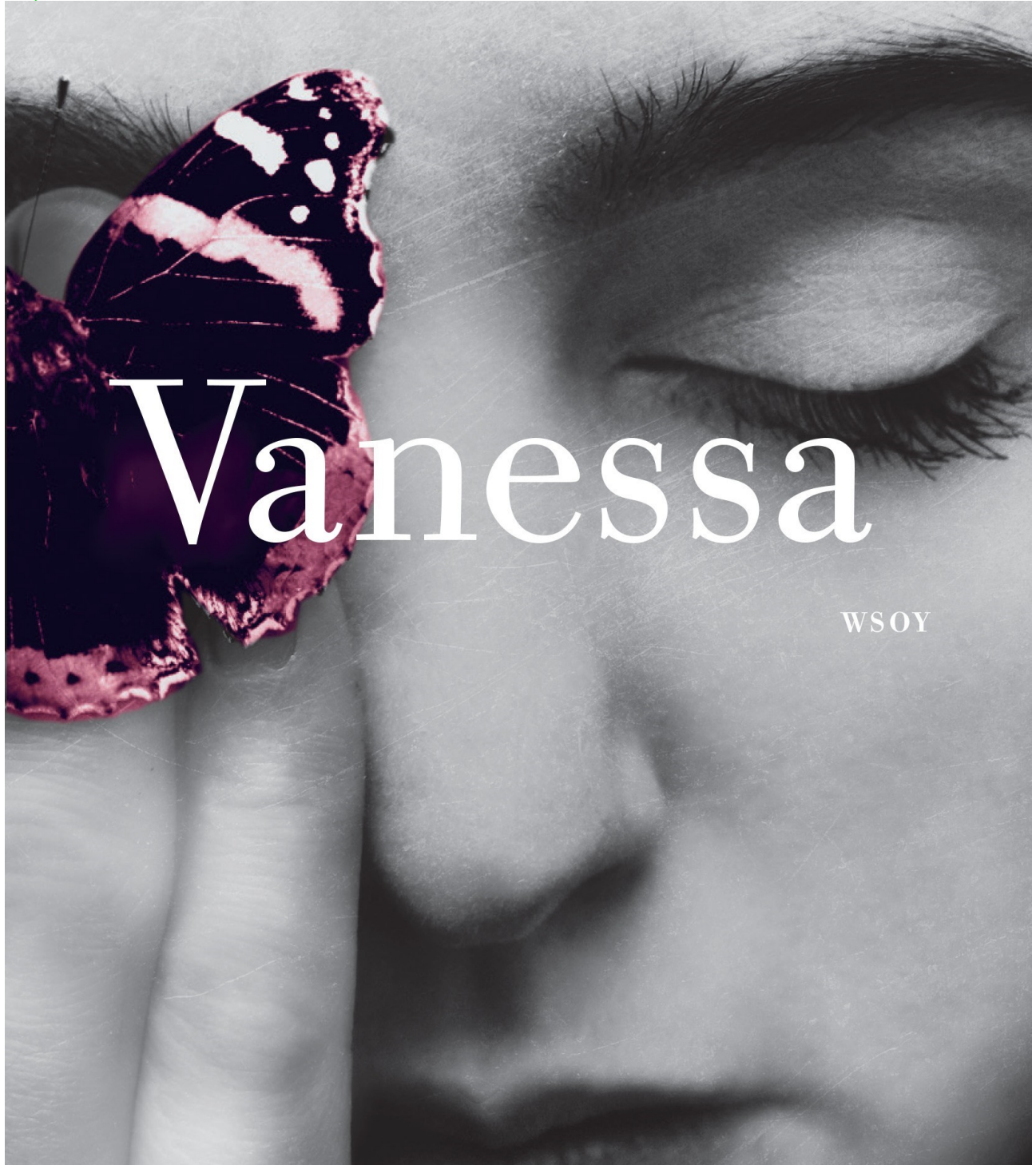

Kate Elizabeth Russell: Vanessa

[PM/30 ADMIN](#)

Tutkielma vallasta – LIISA RINNE (6.11.2020)

Onko aikuisen ja alaikäisen lapsen suhde koskaan hyväksyttävä? Juuri tätä kysymystä joutuu Kate Elizabeth Russelin romaanin nimihenkilö Vanessa pohtimaan. Hän on viisitoistavuotias rakastuessaan äidinkielenopettajaansa.

”Pyysin tietenkin Myan lainaksi neiti Thompsonilta ja kävelin sen kanssa keskustaan yksinomaan tämän takia. Kuvittelin, että herra Strane olisi sattumalta ulkona kulkiessani ohi. Että hän näkisi minut, kutsuisi minut luokseen ja kysyisi, miksi ulkoilutan neiti Thompsonin koiraa. Että juttelisimme hetken hänen etupihansa nurmikaistaleella ja että hän pyytäisi sitten minut sisään. Fantasiani päättyi siihen, koska sisällä talossa tekisimme sitä, mitä hän haluaisi, enkä todellakaan tiedä, mitä se voisi olla.”

Romaanissa liikutaan kahdella aikatasolla. 2000-luvun alussa Vanessa aloittaa toisen lukuvuotensa Browickin sisäoppilaitoksessa. Hän on vähän hukassa, sillä edellisvuoden kiinteä ystävyys suhde on katkennut. Runoja kirjoittava, kirjallisuudesta kiinnostunut tyttö on yksin ja epävarma omasta paikastaan yhteisössä.

Autoritäärinen Jacob Strane osoittaa kiinnostusta Vanessan kirjallisiin kykyihin. Syksyn edetessä opettaja antaa tytölle luettavaksi Vladimir Nabokovin *Lolitan* (1955). Täysin viaton ele, jolla opettaja kannustaa vähän hukassa olevaa tyttöä. Vai onko?

Vanessaa kiehtoo alusta asti teoksen asetelma ja hän samaistuu Lolitaan. Hän näkee itsensä nuorena nymfittinä, jota Strane ei voi vastustaa. Hän ajattelee kontrolloivansa tilannetta ja on valmis ottamaan syyt niskoilleen suhteen paljastuessa.

”Iltaisin luen *Lolita*a sängyssä, syön suolakeksejä konemaisesti suoraan paketista ja pidän tyynyä kirjan kannen peittona siltä varalta, että isä tai äiti avaa huoneeni oven. Tuuli rämisyttää ikkunaruuutua, ja minä kääntelen sivuja ja tunnen kuuman hehkuvanpunaisen hiilloksen kytevän sisälläni. Tunne ei johdu pelkästään siitä, että luen tarinaa näennäisen tavallisesta työstä, joka on todellisuudessa kuolettavan vaarallinen valepukuinen riivaaja, ja miehestä, joka rakastaa tuota tyttöä. Se johtuu myös siitä, että herra Strane antoi *Lolitan* minulle. Teoillamme on nyt aivan uudenlainen konteksti, ja ymmärrän entistä paremmin, mitä hän saattaa haluta. Mihin muuhun johtopäätökseen voisin tulla kuin ilmeisimpään? Hän on Humbert ja minä ole Dolores.”

Romaanin nykyhetkessä 2017 Vanessa on kolmekymppinen hotelliportieeri. Maailma on muuttumassa. Metoo-liikkeen myötä Stranen suhteet alaikäisten oppilaiden kanssa tulevat julki. Käy ilmi, että vain Vanessa on pysynyt entiselle opettajalle uskollisena. Paljastusten myötä Vanessa joutuu toteamaan, ettei olekaan se ainutlaatuinen ja erityinen kuten on itselleen uskotellut.

Tapahtumien edetessä alkaa Vanessan päänsisäinen prosessi: Mitä hän sitten on? Mikä on se suhde, joka nuoren alaikäisen tytön ja vanhemman miehen välillä on ollut? Voiko se olla mitään muuta kuin rikos?

Kate Elizabeth Russell kuvaa taitavasti Vanessan tietoisuuden heräämistä. Hän onnistuu tavoittamaan hienosti kivuliaan prosessin, jonka aikuinen Vanessa käy läpi. Asiat eivät ole yksiselitteisiä, eivätkä missään nimessä mustavalkoisia.

Olen kuluneen vuoden aikana lukenut pari muutakin teosta, joissa molemmissa sivutaan samaa tematiikkaa. Sekä Elizabeth Stroutin *Pikkukaupungin tytössä* että Joyce Carol Oatesin romaanissa *Elämäni rottana* opettaja näkee nuoren tytön haavoittuvuuden. Tämän halun kuulla olevansa kaunis ja ihailtu. "Katson hänen olkapäänsä ylitse ikkunasta ulos, mutta en näe lokkiparvia sataman yllä enkä siniharmaata taivasta ja merta vaan pelkästään itseni, nipin napin kuusitoistavuotiaan Vanessan, joka seisoo vedet silmissä täyden luokan edessä ja sanoo olevansa valehtelija, paha tyttö, joka ansaitsee rangaistuksen. Rubyb ääni kysyy jostain kaukaa, mihin olen siirtynyt ajatuksissani, mutta hän ymmärtää, että totuus on pelästyttänyt minut laajuudellaan ja karuudellaan. Se ei jätä minulle ainuttakaan piilopaikkaa."

Vanessalla, Amyllä, Violetilla kuten kaikilla nuorilla tytöillä on lupa hullaantua. Ihastua ja koetella rakkauden rajoja naiseksi kasvamisen polulla. Metoo-liikkeen yhteydessä käyty keskustelu on liian usein jäänyt yksittäisten ihmisten syytelyksi, kun heidän toiminnan mahdollistavien valtarakenteiden purkamiseen taas on puututtu liian vähän. Yksilön teko on väärin, mutta pelkästään sen tuomitseminen ei vapauta yhteisöä vastuusta. Niin kuin Vanessassakin antaa yhteisö liian usein hyväksikäyttäjälle hiljaisen hyväksyntänsä.

Kate Elizabeth Russell, *Vanessa*, WSOY, s.456, suom. Sari Karhulahti

Liisa Rinne on tamperelainen kirjailija ja kirjoittamisen maisteri Jyväskylän yliopistosta